

LA CONFRARIA DE SANTA APOL·LÒNIA DE BARCELONA

ANTECEDENTS HISTÒRICS

Com explica el martirilogi, la nostra patrona Santa Apol·lònia fou turmentada, i a cops de pedra li trencaren les dents, tot per no blasfemar contra Crist. Aquests fets succeïren en el segle III a la ciutat d'Alexandria.

Però no és fins que es publica el tractat "Thesaurus pauperum", que data del segle XIII, atribuït per uns investigadors a Arnau de Vilanova i per altres a Petrus Hispanus o Papa Joan XXI, que s'esmenta per primera vegada a Apol·lònia com a advocada del mal de queixal. Concretament es recomana seguir el consell del mestre Lucano, segons el qual "tot home que tingui mal de queixal i s'encomani a la santa fent-li oració, se li treurà tot el dolor".

En aquesta època, l'Edat Mitjana, es va estendre molt la devoció pels sants protectors. De la nostra, arreu d'Europa se'n poden veure pintures i escultures que representen escenes de la seva vida i martiri. Concretament, a la ciutat de Florència, existí un monestir sota la seva advocació i protecció. Fou fundat en el segle XIV, l'abril de 1339, i en tenien cura les religioses de l'orde benedictí. Perdurà fins a principi del segle XIX, quan s'esdevingué la invasió napoleònica. Els seus béns foren confiscats i el seu tresor dispersat. Desaparegueren també les valuoses relíquies, entre les quals hom assegura que s'hi trobava el maxil·lar inferior.

Actualment, l'edifici forma part de la Universitat Florentina i les seves aules s'utilitzen per dur-hi a terme actes culturals i científics, que se celebren també el 9 de febrer.

A la Corona d'Aragó en tenim les primeres referències a l'època del rei Pere IV -un gran patidor del mal de queixal-, i per aquesta raó devot de la santa. El rei ordenà d'acabar el retaule de santa Apol·lònia existent a l'església de Sant Llorenç de Saragossa, això passava l'any 1377. I per aquestes dates ja existia en aquesta ciutat una confraria amb el seu nom.

Segons publica Josep Rahola, a Catalunya, la tenen per patrona algunes poblacions com Planès a l'Alta Cerdanya on hi ha també una capella-ermita en el seu honor.

Al Santuari de la Mare de Déu dels Àngels, al Baix

Empordà, existí a finals del segle XIX, una relíquia de Santa Apol·lònia que rebia culte des de temps molt antics. Segons el sacerdot que en té cura, les dones portaven els seus fills al santuari per fregar-los les genives amb la relíquia, per tal que poguessin gaudir d'una perfecta salut dental. Però a partir del 21 de juliol del 1936, aquest lloc fou assaltat i saquejat i no li quedaren objectes de valor, entre els quals hi havia la relíquia.

A les processons de Corpus de Barcelona, de final del segle XIV, hi havia el que anomenaven "representacions", semblants al que avui anomenem "passos". Les santes figures eren representades per estàtues o per persones abillades convenientment. Santa Apol·lònia era portadora d'unes tenalles amb un queixal. Estaven al càrrec de la imatge els religiosos de la Mare de Déu de la Mercè, als qui lliuraven, després de la processó, els atributs o símbols.

A començament del segle XVI, concretament el 29 de gener de 1534, s'establí una confraria en honor de Santa Apol·lònia, que tingué el seu origen en el convent de les religioses de Santa Maria de Mont-Sió. Aquest convent posseïa relíquies de la santa, que gaudien d'una gran veneració. A l'església, les monges hi construïren la capella dedicada a ella, amb el corresponent altar i imatge que la presidia.

Era tal la devoció que existia, que les religioses, atenent les peticions dels devots, sol·licitaren el reial consentiment per a la fundació d'una confraria sota el seu patrocini, per la qual cosa es dirigiren a Pere de Cardona, conseller del rei i lloctinent del Principat de Catalunya, que féu de mitjancer per aconseguir-ne l'aprovació reial.

A la instància dirigida a Pere de Cardona, se li demanava, a més, que donés llicència a les següents ordenacions:

"...que hi hagi el llibre de registre dels confreres d'ambdós sexes; el pagament d'un sou d'almoïna a l'entrada i anualment sis diners que s'invertien en la celebració de la festa patronal i l'administració de la confraria per part de la mare priora del convent; i finalment, donar les restes de les almoïnes per a despeses de sagristia".

Betadine® gargarismos

COMPOSICION por 100 ml.: Povidona yodada, 7,5 g. Excipiente c.s.p. 100 ml. **INDICACIONES:** Infecciones bucales, estomatitis, gingivitis. Amigdalitis crónicas. Halitosis. Piorreas. **DOSIS Y MODO DE EMPLEO:** Salvo criterio médico, como dosis media: de 1 a 2 cucharaditas de café diluidas en medio vaso de agua, para gargarismos o para enjuagarse la boca. Repetir el tratamiento 4 o más veces al día. **CONTRAINDICACIONES:** No debe ser aplicado a enfermos que presenten intolerancia al yodo. **INCOMPATIBILIDADES Y EFECTOS SECUNDARIOS:** No debe utilizarse al mismo tiempo Betadine con derivados mercuriales. **INTOXICACION Y SU TRATAMIENTO:** Lavado de la zona lesionada y aplicación local de antiinflamatorios, incluyendo los corticoides. **PRESENTACION Y PRECIO (P.V.P.-I.V.A.):** Frasco con 50 ml.: 190 Pts.; con 100 ml.: 274 Pts.

Avda. Fuentermar, 25. Telf. 671 34 00
P. I. Coslada - Madrid

Alguns anys després de la constitució de la confraria, es decidí embellir la capella dedicada a la santa, i contractaren dos famosos artistes de l'època perquè hi creessin diverses taules amb escenes de la seva vida i martiri. Se n'encarregaren Forner i Rafart l'any 1542, i la capella resultà d'una gran vellesa.

Foren moltes les alternatives que sofrí l'esplendor de la confraria. A principi del segle XVII, vista la pobresa que patia el convent, Felip III donà llicència per fer una col·lecta per tot el principat.

El monestir de Mont-Sió sofrí un gran nombre de calamitats: fou incendiat, ocupat i destruït en una bona part en el transcórrer dels anys, a causa de les vicissituds sofertes pel país.

Finalment, el 1888, s'instal·laren al nou edifici que es construï a la Rambla de Catalunya cantonada Rosselló, de Barcelona. A l'església es féu l'altar dedicat a Santa Apol·lònia, el retaule de la qual se salvà de tanta ruïna. Aquest altar fou beneït el 9 de febrer de 1901 -any del títol d'Odontòleg-, segons es llegeix a l'arxiu del monestir.

Desaparegué també, després de tot el que el convent patí, l'"Autèntica", document que certificava l'autenticitat de les relíquies que s'hi veneraven. L'il·lustre cardenal Casañas l'estengué novament el 20 de gener de 1904 i ordenà, a més, la confecció d'un reliquiari. Però el 1936 desaparegueren per sempre el retaule i les relíquies, i poc n'hi faltà també perquè desaparegués la confraria.

A la postguerra, un grup de professionals barcelonins, entre els que hem de destacar els Drs. Lluís Carol i Murillo, Josep Lluís Echeverria i Muro i Antoni Nadal i Valldaura,

entre altres, intentaren revifar la tradició, però sabem que als anys cinquanta el nombre de confreres era escassíssim, i no en tenim cap notícia posterior.

El convent de la Rambla de Catalunya fou envoltat de modernes edificacions, cosa que donà origen al fet que comencés a germinar la idea de buscar, en plena natura, les condicions adients per a la vida de les enclaustrades. Compraren la finca de Can Casanovas a Esplugues de Llobregat a Josep M. Milà i Camps, l'any 1974, i fou en aquesta finca on, l'any 1948, s'inicià la construcció del nou Monestir de Santa Maria de Mont-Sió, lloc on es conserva avui dia una imatge de Santa Apol·lònia.

Avui fa un any, anunciava l'inici de les gestions per aconseguir revitalitzar la Confraria de Santa Apol·lònia de Barcelona. Ara ja podem dir que la tenim de vell nou, constituïda com Associació de fidels sota l'auspici de l'Arxidiòcesis de Barcelona.

Durant aquest any s'han fet diverses gestions amb el bisbe auxiliar de Barcelona, Monsenyor Lluís Martínez Sistach, qui en definitiva ha donat el vist-i-plau perquè els Estatuts fossin aprovats per l'Eminentíssim i Reverendíssim Sr. Narcís Jubany, Arquebisbe de Barcelona.

En definitiva, amb aquest pas hem complert un deure amb la història, el de donar continuïtat a les nostres tradicions i esperem amb il·lusió, que tots els professionals de l'Odontologia s'hi sentin identificats.

Dr. Josep M. Ustrell i Torrent

Director del Museu Odontològic de Catalunya.

A.T.M.
PLACAS DESCARGA Y REHABILITACIONES
PROTESIS FIJA, MOVIBLE Y ANCLADA
CERAMICA DENTAL
IMPLANTES
LABORATORIO DE PROTESIS DENTAL
RAFAEL FERNANDEZ

Viladomat, 106, 4^o1^a - Tel. (93) 254 38 03 - 253 07 20 - 08015 Barcelona